

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

آية ٣٠ سورة آل عمران

**PLOTËSIMI I FESË ME VILAJETIN
PRIJËSIT TË BESIMTAREVE,
IMAM ALIUT**

(Paqja qoftë mbi të!)

Tiranë, 2024

Titulli i librit: **Plotësimi i fesë me vilajetin prijësit të besimtareve, Imam Aliut**

E përgatiti: **Haxhi Shejkh Vullnet MERJA**

Redaktoi: **Liseda RAMAJ**

Korrekttoi: **Isra MERJA**

Përkujdesja kompjuterike & kopertina: **Sabrie FEZA**

Botoi: **“Shoqata FLLADI”**

Adresa: Rr. Musa Vathi, ndërtesa nr. 3, hyrja 1. Kutia Postare:
8272 Web: www.fqurani.org & e_mail: quranfoundation114@gmail.com
Tirana - Albania

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit!

Të dashuri vëllezër dhe motra!

Çështja e Gadijr Khumit nuk është e posaçme vetë për pasuesit e medhhebit të Ehli Bejtit (shiitët). Ajo i përket të gjithë ummetit të profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) sepse, kjo ngjarje madhështore përmendet në literaturat islame, Sunite dhe Shiite. Në Gadijr Khum ishin të pranishëm me mijëra myslimanë, të cilët i udhëhiqte njeriu më i përkryer, profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*).

Prandaj është detyrë e të gjithë muslimanëve që të njihen sa më shumë me këtë ndodhi dhe të mendojnë thellë

në domethënien e saj, larg çdo fanatizmi apo nervozizmi verbues. Sigurisht, kjo ndodhi nuk cënon askënd. Ajo veçse sqaron një të vërtetë madhështore të thënë nga vula e profetëve, Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), i cili asgjë nuk thotë nga vetja e tij por çdo thënie e tij është shpallje e shpallur dhe të dëshmuar nga mijëra muslimanë të pranishëm në atë ditë.

A nuk na urdhëron Allahu e na thotë në Kur'anin e shenjtë: “...Çfarëdo që t’ju japë i Dërguari, merreni atë, e çfarëdo që t’ju ndalojë, hiqni dorë prej saj. Frikësojuni Allahut, sepse Allahu, dënon vërtet ashpër.”¹. A nuk është hadithi i Gadijrit prej thënieve të profetit Muhamed?

Të dashuri vëllezër dhe motra!

Festa e Gadijrit është një ditë përgjegjësie, sepse kushdo që ndjek Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) duhet të jetë në lartësinë e moralit të Aliut, në lartësinë e adhurimit të tij, në lartësinë e xihadit dhe të sakrificave të tij. Në librin “Nehxhul Belaga”, Imam Aliu ka thënë “Vërtet, imami juaj u mjaftua në jetën e tij të kësaj bote me dy veshje dhe si ushqim i tij me dy kothere. Me të vërtetë, ju nuk mund ta

¹ Sure “Hashr, ajeti 7

bëni këtë, por më ndihmoni duke qenë të devotshëm e të zellshëm, të dëlirë dhe të palëkundur nga Rruga e Drejtë.”

Në këtë ditë të Gadijrit t’i japim besën imam Aliut se do të jemi zbatues të porosisë së tij me të cilën porositi dy djemtë e vet, imam Hasanin dhe imam Husejnin (*Paqja qoftë mbi ata të dy!*): “Jini ndihmues e përkrahës i të shtypurve e të privuarve dhe jini kundërshtues dhe luftues i zullumqarit.”

Allahu i Madhëruar na e ndriçoftë jetën me dritën e dijes dhe bashkoftë me profetin dhe më eulijatë e Tij në Jetën Tjetër!

PLOTËSIMI I FESË ME VILAJETIN E IMAM ALIUT

Me emrin e Allahut, të Gjithmëshirshmit, Mëshirplotit.

Falënderimet i takojnë Allahut të Madhëruar. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi profetin Muhamed, mbi familjen e tij të pastër dhe mbi shokët e tij të zgjedhur!

Es Selamu alejkum ue rahmetullahi ue berakatuhu!

(Paqja, mëshira dhe begatitë e Allahut qofshin mbi ju!)

Allahu i Madhëruar thotë: **“O ti, i Dërguar! Komunikoje atë që t’u zbrit prej Zotit tënd, e nëse nuk e bën, atëherë nuk e kryer misionin e Tij. Allahu të garanton mbrojtjen prej njerëzve...”**²

Ky ajet, sipas komentuesve të Kur’anit, nga Ehli Sunetit dhe nga Shiitët, ka zbritur për udhëheqësinë e prijësit të besimtarëve, imam Aliut (*Paqja qoftë mbi të!*). El Uahidiju ka transmetuar me zinxhir nga Ebi Sa’id El

² Surja “El Maide”, ajeti 67.

Khudrij, i cili ka thënë: “Ky ajet ka zbritur në ditën e Gadijr Khumit (fill pas Haxhit të Lamtumirës) për Ali ibn Ebi Talibin.”³

Transmeton Sujutiju dhe Sheukaniju nga Ibn Mes’udi, i cili ka thënë: “Lexonim në kohën e të Dërguarit të Allahut: **“O ti, i Dërguar! Komunikojë atë që t’u zbrit prej Zotit tënd”** që Aliu është udhëheqësi i besimtarëve: **“E nëse nuk e bën, atëherë nuk e kryer misionin e Tij.”**”⁴

Ajeti i lartpërmendur i drejtohet drejtpërsëdrejti profetit Muhamed (Paqj dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe sqaron detyrën e tij. Ai fillon me thirrjen: **“O ti i Dërguar!...”** dhe e urdhëron dhe i thotë **“Komunikojë atë që t’u zbrit prej Zotit tënd...”** Më pas, ajeti e paralajmëron atë dhe i thotë: **“...e nëse nuk e bën, atëherë nuk e kryer misionin e Tij..”** Më pas, ajeti e qetëson Profetin (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe i kërkon atij që të qetësohet dhe të mos u frikësohet njerëzve rreth kësaj çështjeje duke i thënë: **“Allahu të garanton mbrojtjen prej njerëzve...”** Në mbyllje të ajetit gjendet paralajmërim, kërcënim dhe ndëshkim për ata që e mohojnë këtë mesazh të veçantë nga kokëforcësia, ku thotë: **“...Sigurisht, All’llahu nuk i udhëzon njerëzit jobesimtarë.”**

³ *Esbabu’-n-Nuzul*, 115.

⁴ *Ed Durru’l Menthur*, 2: 298. *Fet’hu’l Kadijr* i Sheukanijit, 2: 60.

Nëse lexohet me vëmendje ky ajet i Kur'anit, do të konkludohet se ai flet për një çështje shumë të rëndësishme dhe se mospërcjellja e kësaj çështjeje konsiderohet mospërcjellje e të gjithë mesazhit të Allahut!!!

Duke marrë në konsideratë historikun e zbritjes së këtij ajeti, i cili ka zbritur në fund të jetës së Profetit, lind pyetja: Vallë, çfarë është kjo çështje kaq e rëndësishme për të cilin Allahu e urdhëron të Dërguarin e Tij që t'ua përcjellë atë njerëzve? A ka lidhje kjo çështje me Njëtimin (Teuhidin), apo me idhujtarinë dhe shkatërrimin e idhujve, apo me rregullat dhe ligjet islame, apo ka lidhje me rezistencën përballë ithtarëve të Librit, jehudinjëve dhe të krishterëve, apo është çështje që ka lidhje me hipokritët? Sigurisht, të gjitha këto çështje ishin sqaruar më parë. Atëherë, çfarë është kjo çështje kaq e rëndësishme, e cila u shfaq në kohën e fundit të jetës së të Dërguarit të Allahut dhe zbriti ky ajet me gjithë këto përforci? Nuk ka dyshim se shqetësimi i Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) nuk ishte frika për personalitetin dhe jetën e tij, por në të vërtetë ishte frika se hipokritët do ta kundërshtonin dhe ata do të vendosnin pengesa për të penguar myslimanët dhe për t'i devijuar ata. A ka çështje tjetër që mund të mbartë këto cilësi, përveçse çështjes së caktimit të zëvendësit të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) dhe caktimit të së ardhmes së Islamit?

Edhe pse paragjykimet dhe fanatizmi sektar – me keqardhje – janë bërë pengesë e zbulimit të vërtetës së këtij ajeti në fjalë, ka dijetarë, komentues, historian dhe hadithologë, të cilët kanë shkruar dhe janë shprehur qartë se ky ajet ka zbritur për imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*). Këto transmetime i ka përcjellë një grup prej shokëve të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), si: Zejd ibn Erkam, Ebu Said El Khudrij, ibn Abbas, Xhabir ibn Abdullah El Ensarij, Ebu Hurejra, El Berae ibn Azib, Hudhejfeh, Amir ibn Lejla ibn Dumreh dhe ibn Mes'ud, të cilët kanë thënë se ky ajet ka zbritur për imam Aliun dhe për çështjen e Ditës së Gadirit.

Të shumtë janë edhe dijetarët që i kanë sjellë këto transmetime në librat e tyre. Ndër ata përmendim: *El Hafidh Ebu Naim El Asfahanij në librin "Ma nuzile minel Kur'ani fi Alijin" marrë nga libri "El Khasais", faqe 29; Ebul Hasan Uahidij En NijSaburi, në librin "Esbabu Nuzul", faqe 150; Hafidh Ebu Said Sexhestanij, në librin "Vilajetu"; Ibn Asakir Shafij, (shih "Ed Durrul Menthur", vëll. 3, f. 298); Fakhru Razij, në tefsirin "El Kebijr", vëll. 3, f. 636; Ebu Is'hak Hamuvijnij, në librin "Feraid Simtijn"; Ibn Sabbag Malikij, në librin "Fusul Muhimeh", f. 27; Xhelaludijn Sujutij, në librin "Durrul Menthur", vëll. 3, f. 298; Kadij Sheukanij, në librin "Fet'hul Kadij", vëll. 3, f. 57; Shehabudijn Alusij Shafij, në librin "Ruhul Meanij", vëll. 6, f. 172; Esh Shejkh Sulejman Kanduzij El Hanefij, në librin "Jenabiul Meuddeh", f. 120; Bedrudijn Hanefij, në librin "Umdetul Karij fi Sherah Sahih El Buharij", vëll. 8, f. 584;*

Egjiptiani shejkh Muhammed Abduh, në tefsirin “El Menar” vëll. 6, f. 463; El Hafidh ibn Merdeuijeh, që ka vdekur në vitin 416 sipas hixhrit, transmeton nga Sujutij në “Durrul Menthur”, vëll. 2, f. 298.

Kanë ardhur shumë transmetime nga burimet e librave të Ehli Sunetit dhe të Shiave se ky ajet është shpallur në ditën e “Gadijr Khum-it” pasi Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) i informoi myslimanët se Ali ibn Ebi Talibi është prijësi i myslimanëve pas tij. Prej atyre burimeve përmendim:

Dijetari i shquar të Ehli Suneti, ibn Xherir Et Tabarij ka transmetuar në librin e tij “El Vilajetu” nga **Zejd ibn Erkam**, sahabij i njohur, se ky ajet ka zbritur ditën e “Gadijr Khumit” për Ali ibn Ebi Talibin.

El Hafidhu, “**Ebu Naim El Isfahani**” ka transmetuar në librin e tij “*Ma nuzile fil Kur'ani bi she'ni Ali*”, nga **Ebi Said El Khuderij**”, një sahabij i njohur, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) i ka dhënë Aliut ditën e *Gadijr Khumit* postin e prijësit. Në të vërtetë, në këtë ditë njerëzit nuk u larguan derisa zbriti ajeti: “**Sot, jua përsosa fenë tuaj...**”. Në atë moment, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) tha: “Allahu është më i Madhi që e përsosi fenë, e plotësoi dhuntinë e Tij, që është i kënaqur me mesazhin tim dhe me vilajetin e Aliut prijës pas meje.” Pastaj tha: “Për kë kam qenë prijës i tij, Aliu

është prijës i tij. O All'llah, duaje atë që e don atë (Aliun) dhe luftoje atë që e lufton atë (Aliun), ndihmoje atë që ndihmon atë (Aliun) dhe poshtëroje atë që e poshtëron atë (Aliun)!"

Khatijbul Bagdadi transmeton në historinë e tij nga "**Ebu Hurejra**" se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë se ajeti "**Sot jua përsosa fenë tuaj...**" ka zbritur pas ngjarjes së *Gadijr Khum-it* dhe besëlidhjes për udhëheqje Aliut (*Paqja e Allahut qoftë mbi të!*) dhe pas thënies së Umer ibn Khatabit: "*Urime, urime për ty o ibn Ebi Talibi, u bërë udhëheqësi im dhe i çdo myslimani.*"⁵

Në librin "*El Gadijr*", përveç këtyre tri transmetimeve, janë përmendur edhe trembëdhjetë transmetime të tjera për këtë çështje. Në librin "*Ihkakul Hak*", marrë nga vëllimi i dytë i tefsirit të **Ibn Kethirit** në faqen 14, dhe nga libri "*Maktal El Khavarizmi*" në faqen 47, është përmendur thënia e ardhur nga Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), i cili ka thënë se ky ajet ka zbritur në ditën e *Gadijr Khum-it*.

Eruditi dhe dijetari i shquar El Emijni në librin e tij "*El Gadijr*" e transmeton ngjarjen e "Gadijrit" nga 110 shokët e të Dërguarit të All'llahut me gjithë zinxhirin e tyre të

⁵ (Eruditi El Emijni i ka përmendur këto tre transmetime me detaje në librin e tij "*El Gadijr*", vëll. 1, 230, 231 dhe 232. Po ashtu në "*Ihkakul Hak*", vëll. 6, f. 353, është përmendur se ky ajet ka zbritur në ndodhinë e *Gadijr Khum-it*, përcjellë nga Ebu Hurejra nga të dy grupet (sunitët dhe shiitët). Gjithashtu, ato i përcjell edhe Ebi Said el Khudërij në disa variante.)

transmetimit, dhe, nga 84 Tabijn dhe nga 360 dijetarë dhe gjuhëtarë e letrarë të shquar myslimanë, gjë që nuk lë dyshim se hadithi i "Gadijr-it" është një nga hadithet më të sakta që ka ardhur në transmetimet konsekuente (muteuatireh).

NGJARJA E GADIJR KHUM-IT

Transmetimet që përmendin këtë ngjarje dhe që e përshkruajnë atë ashtu siç ka ndodhur janë të shumta. Ato transmetime janë të ndryshme ku disa janë të gjata, disa të tjera shumë përmbledhëse dhe disa të tjera trajtojnë një anë të caktuar të ngjarjes. Nga të gjitha këto transmetime, nga historia islame, si dhe duke vërejtur argumentet e rrethanat e ndodhjes së kësaj ngjarjeje, sqarohet si vijon: Vërtet, në vitin e fundi të jetës së Profetit Muhammed (*Paqja dhe bekimet e All"llahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), myslimanët së bashku me të Dërguarin e All"llahut kryen ritet e Haxhit të Lamtumirës në mënyrë madhështore. Ky Haxh ndikoi shumë në shprtitat e njerëzve. Pasi ka mbaruar Haxhi, zemrat e tyre u mbuluan nga një rritje e madhe shpirtërore, ku ndihej kënaqësia e thellë e këtij adhurimi madhështor.

Në këtë haxh kanë marrë pjesë një numër i madh myslimanësh (Thuhet se numri i tyre ka qenë 90 000, thuhet 120 000 dhe thuhet 124 000). Nuk kanë qenë vetëm banorët e Medines ata që e kanë shoqëruar Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) në këtë haxh, por atë e kanë shoqëruar edhe delegacione myslimane nga i

gjithë Gjiri Arabik, për të fituar nderimin e shoqërimit në këtë Haxh të Lamtumirës. Dielli lëshonte rrezet e tij përvëluese në lugina e në fusha. Por kënaqësia shpirtërore e këtij udhëtimit lehtësoi çdo gjë. U afrua koha e drekës dhe udhëtarët e shumtë iu afruan tokës së El Xuhfetu nga dukej toka e “Gadijr Khum-it” e thatë dhe e djekur.

Zona e Gadijr Khum-it ndodhet në kryqëzimin e katër rrugëve, në të cilën haxhinjtë duhet të shpërndaheshin për në drejtimet e tyre. Rruga për në Medine ishte në drejtim të veriut, rruga për në Irak ishte në drejtim të lindjes, rruga për në Egjipt ishte në drejtim të perëndimit dhe rruga për në Jemen ishte në drejtim të jugut.

Në këtë vend duhet të realizohej çështja më e rëndësishme e këtij udhëtimit dhe e kujtimeve të tij. Myslimanët do të dëgjonin obligimin e fundit të tyre apo të njiheshin me periudhën e fundit prej periudhave të sukseshme të cilën do t'ua përcillte i Dërguari i Allahut përpara se ata të ndaheshin dhe të largoheshin në rrugët e tyre.

Ka qenë ditë e enjte e vitit të dhjetë të hixhretit dhe kishin kaluar tetë ditë nga festa e Kurban Bajramit, kur i Dërguari i Allahut i urdhëroi haxhinjtë që të ndalonin. Myslimanët thirrën ata që ishin në fillim të karvanit që të ktheheshin dhe pastaj pritën që të bashkoheshin edhe ata që ishin të fundit. Dielli kishte arritur në pikun e qiellit dhe

myezini i Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), thirri ezanin për të falur namazin e drekës (ylesë). Njerëzit filluan të përgatiten me shpejtësi për të falur namazin. Era ishte aq djegëse e përvëluese, sa që disa u detyruan që të vendosnin një pjesë të petkut të tyre poshtë këmbëve dhe një pjesë sipër kokave të tyre, për t'u mbrojtur nga nxehtësia e tokës dhe nga rrezet e diellit. Në atë shkretëtirë nuk kishte asgjë për hije apo oaz të gjelbërt për të kënaqur të shikuarit e për t'u rehatuar, përveçse disa shkurreve të vogla të zhveshura që përballëshin me nxehtësinë e fortë. Disa u strehuan te këto shkurre dhe vendosën rrobat e tyre mbi to për hije dhe i Dërguari i Allahut të pushonte aty.

Përfundoi namazi i mesditës. Haxhinjtë shpejtuan për të ngritur çadrat e tyre të vogla që mbartnin me vete që të mbroheshin nga nxehtësia përvëluese. Porse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), i lajmëroi ata që të përgatiteshin për të dëgjuar mesazhin e ri të Allahut në ligjëratën e tij. Kishte prej atyre që nuk mund ta shihnin Profetit për shkak të largësisë. Për këtë shkak ata i ndërtuan Profetit një minber prej samarëve të deveve, ku u ngjiti i Dërguari i Allahut e tha: "*Falënderimi i takon Allahut. Prej tij ndihmë kërkojmë, e në Atë besojmë. Atij i mbështetemi e i kërkojmë të na ruajë nga e keqja e vetave tona dhe nga veprat e këqija. Atë që e udhëzon Allahu askush nuk e humbet dhe atë që Ai e humbet askush nuk e udhëzon. Dëshmoj e deklaroj se nuk ka të Adhurar tjetër përveç Allahut dhe dëshmoj e deklaroj*

se Muhammedi është robi dhe i Dërguari i Tij." E më pas tha: "O ju njerëz. Me të vërtetë, unë jam në prag të thirrjes e ta pranoj (jam pranë vdekjes). Vërtet, unë jam përgjegjës dhe ju jeni përgjegjës. Çfarë më thoni: Ata thanë: Dëshmojmë se me të vërtetë ti e përcolle mesazhin dhe këshillove e luftove. Allahu të shpërbleftë me të mira!" (Profeti) tha: "A nuk dëshmoni se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhammedi është robi i Tij dhe i Dërguari i Tij? Se Xhenneti është i vërtetë, zjarri i vërtetë, vdekja e vërtetë dhe se Allahu do t'i ringjallë të gjithë ata që janë në varre?" Ata thanë: "Po, me të vërtetë dëshmojmë për këtë." (Profeti) tha: "O Allahu im, dëshmo!". Pastaj tha: "O ju njerëz a po dëgjoni?" Ata thanë: "Po."

Pastaj mbizotëroi një heshtje e thellë dhe nuk u dëgjua veçse lëvizja e lehtë e erës. I Dërguari i Allahut tha: "Shikoni (mendoni) se si do të më kundërshtoni mua në dy gjëra të rëndësishme."

U dëgjua një zë që pyeti: "Cilat janë ato dy gjëra të rëndësishme, o i Dërguari i Allahut?" I Dërguari tha: "E rëndësishmja më e madhe është Libri i Allahut. Një pjesë është në dorën e Allahut të Lartësuar dhe një pjesë në duart tuaja. Kapuni fort pas tij e mos humbisni! Tjetra është më e vogël, janë pasardhësit e mi. Me të vërtetë, më lajmëroi i Gjithëdijsmi se ata të dyja nuk ndahen deri sa të më paraqiten mua Heudi (burim në Xhennet). E kam pyetur Zotit tim për këto të dyja, prandaj mos dilni para atyre të dyjave se do të shkatërroheni dhe mos i neglizhoni se do të shkatërroheni." Pastaj, Profeti kapi dorën e

Aliut e ngriti derisa iu duk e bardha e pëllëmbës së tij dhe i gjithë populli e njohu atë dhe tha: "O ju njerëz! Cili është më parësori tek myslimanët sesa vetë vetat e tyre?" Ata thanë: "Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri." Profeti tha: "Me të vërtetë, Allahu është Udhëheqësi im dhe unë jam udhëheqësi i besimtarëve. Unë jam më parësor tek ata se sa vetat e tyre. Për atë që unë isha udhëheqës, Aliu do të jetë udhëheqësi i tij" Këtë e përsëriti tri herë. Në transmetimin e imam Ahmedit, imam i Hanbelive, thuhet se e ka përsëritur katër herë. Pastaj, profeti tha: "O Allahu im, ndihmoje atë që e ndihmon atë (Aliun) dhe luftoje atë që e lufton atë. Duaje atë që e do atë (Aliun) dhe urreje atë që e urren atë. Triumfoje atë që e triumfon atë dhe poshtëroje atë që e poshtëron atë. Çoje të drejtën me atë ngado që të jetë. Sigurisht, i pranishmi të lajmërojë jotëpranishmin."

*Myslmanët nuk janë shpërndarë derisa zbriti i besueshmi (Xhebraili) i shpalljes së Allahut, me fjalën e Tij: "Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj"*⁶

Pastaj i Dërguari i Allahut tha: "Allahu është më i Madhi për përsosjen e fesë dhe për plotësimin e mirësisë e dhuntisë së Tij. Allahu im është i kënaqur me mesazhin tim dhe me vilajetin e Aliut pas meje." Pas kësaj njerëzit u ngritën dhe e përgëzuan prijësin e besimtarëve. Prej atyre kanë qenë Ebu Bekri dhe Umeri. Të gjithë i thoshin: "Urime, urime o ibn Ebi Talib, u

⁶ Sure "Maide", ajeti 3.

gdhivë dhe u ngryse prijësi im dhe prijësi i çdo besimtari e besimtareje." Ibn Abazi ka thënë: "Betohem në Allahun se është bërë obligim për të gjithë njerëzit."

Poeti i të Dërguarit të Allahut, Hasan ibn Thabit El Ensarij e ka regjistruar këtë ngjarje historike me fjalë të ndritura në një poemë:

*"Profeti i tyre i thërret ata në Khum atë Ditë Gadijri,
dhe sa duhej dëgjuari Dërguarikur thirri!*

Tha: 'Cili është i pari juaj dhe ijuaj kujdestar?'

Ata u përgjigjën – pa pipëtirëndonjë kundërshtar - :

Ti je udhëheqësi ynë dhe i yni kujdestar

dhe nuk do të gjesh ti sot tek ne asnjë kundërshtar.'

I tha atij: 'Çohu, o Ali, sepse unë

të kam pëlqyer ty pas meje udhëzues e prijëtar.

Për atë që kam qenë udhëheqës, ky është i tiji udhëheqës

Jini për të përkrahës besnikë dhe ndjekës.'

E atëherë, u lut: 'O Allahu im, dua je të tijin ashik

dhe bëhu armik i atij që i bëhet Aliut armik."

Këto vargje gjenden në këto burime: *Hafidh Ebu Naim En Nejsaburij, Hafidh Ebu Said Es Sexhestanij, El Khauarizmij El Malikij, El Hafidh Ebu Abdilah El Merzebanij, El Kenxhij Esh Shafij, Xhelaludijn Sujutij, Sibt ibn El Xheuzij, Sadrudijn El Hameuj dhe shumë të tjerë El-Menakib i El-Khavarizmijut, 80. Maktelu'l Imami'l Hysejn gjithashtu i Khavarizmijut, 2: 47. Tedhkiretu'l Khauass i Ibnu' Xheuzijut, 33. El-Menakib i Ibn Shehr Ashubit, 3: 27. Kenzu'l Feuid i El Keraxhikijut, 1: 268, Daru'l-Edua, Bejrut. Keshfu'l-Gummeh i El-Irbilijut, 1: 319. A'lamu'l Uera i Tabrasij, 1: 262. Et Taraif i Ibn Tausit, 146. Kifajetu't Talib, 64. Feraidu's Simtejn, 1: 73-74. Dhe e ka transmetuar Al'lame Eminij në El Gadij, 2: 34 në 38 rrugë.*

HADITHI I GADIJRIT NË BURIMET E EHLLI SUNETIT

Ebu Hamid El Gazali thotë: “Shumica janë të një mendimi për tekstin e hadithit nga hytbja e Profetit në ditën e Gadir Khumm-it: “Për atë që unë jam udhëheqësi i tij, atëherë Aliu është udhëheqësi i tij. ...” Omeri i ka thënë Aliut: “Urime, urime o Ebu Hasan! U bërë udhëheqësi im dhe i çdo zotërie. Kështu që kjo është dorëzim, kënaqësi dhe gjykim. Më pas pasioni mbizotëroi për shkak të dashurisë për udhëheqjen...”⁷

Më poshtë po përmendim emrat e 66 dijetarëve të Ehli Sunnetit që e përmendin hadithin e Gadijrit në librat e tyre:

1- Ebul Fet’h, Muhamed ibn Abdul Kerijm ibn Ebi Bekr Ahmed Esh Shehristanij, i cili ka vdekur në vitin 548 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij: El Milel ue En Nihel, 1/163, botuar në shtëpinë botuese Saab, Bejрут dhe në shtypshkronjën Emijr, Kum, Iran.

⁷ Sirrul alemijne ue keshfu ma fi ed darejni, i Ebi Hamid El Gazalij, f. 10.

2- Ebul Fidaa, Ismail ibn Kethijr El Kureshij Ed Dimashkij, i cili ka vdekur në vitin 774 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Tefsirul Kur’anil Adhijm”, në 2/15, botim i Darul Ma'rif, Bejrut.

3- Ebul Kasim Ali ibn Hasan ibn Hibetullah Esh Shafi'ij, i njohur si Ibn Asakir, i cili ka vdekur në vitin 571 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij të njohur “Tarijkhu Ibn Asakir”, në kreun “Biografia e imam Ali ibn Ebi Talib (*Paqja qoftë mbi të!*): 2/5, botim i Darul Fikr dhe i Muesesetu El Mahmoudij, Bejrut.

4- Ebul Hasan Ali ibn Muhamed El Uasitij El Xhelatij Esh Shafi'ij, i njohur si Ibn El Megazilij, i cili ka vdekur në vitin 483 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Menakibu Ali ibn Ebi Talib”: 31, botim i Shtëpisë Botuese së Bibliotekës Al Hajat, Bejrut.

5- Ebul Fadl Shihabudijn Mahmud El Alusij El Bagdadij Esh Shafi'ij, i cili ka vdekur në vitin 1270 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Ruhul Meanij: 4/282, botim i Darul Fikr, Bejrut.

6- Muhibudijn Ahmad ibn Abdullah Et Tabarij e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Dhekhairul Ukba fi Menakibi dheuijn Kurba”: 67, botim i Mektebetul Kudsij, Kajro, Egjipt dhe është botuar edhe në Bejrut.

7- El Hafidh Shamsudijn Edh Dhehebij Edh Shafi'ij e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Et Talkhis bi Dhejli El Mustedrek: 3/109, botim i Darul Fikri, Bejrut.

8- Ahmed ibn Ebi Jakub ibn Xhafer ib Uehb ibn Uadhij, shkrintari abasid i njohur si El Jakubi, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Tarijkhul Jakubij: 1/422, botuar nga Muesesetul El A'lemij, Bejrut, Liban.

9- El Kastalanik e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Sherhul Meuahibi El Ledunijeh": 7/13, botuar nga shtypshkronja El Az'harijeh, Kajro, Egjipt.

10- Ali ibn Muhamed ibn Ahmed El Malikij, i njohur si Ibn Sabbag, i cili ka vdekur në vitin 855 hixhri. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "El Fudulul Muhimeti": 40, botuar nga Muesesetul El A'lemij, Bejrut, Liban.

12- Ebu Abdu Rrahman Ahmed ibn Shuajb, i njohur si En Nisaij. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Fadailu Sahabe": 15, botim i Darul Kutubil Ilmijrh, Bejrut, Liban.

13- Xhelaludijn Abdu Rrahman ibn Ebi Bekr Es Sujuti, i cili ka vdekur në vitin 911 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Tarijkhul Khulefai": 169, botuar në Egjipt.

14- Xhelaludijn Abdu Rrahman ibn Ebi Bekr Es Sujuti, i cili ka vdekur në vitin 911 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Haula lil Fetavaa”: 1/160, botuar nga Darul Kitabil Arabij, Bejrut.

15- Ahmed ibn Jahja ibn Xhabir El Beladherij, një nga të shquarit e shekullit të tretë hixhrij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “EnsabulAshraf: 2/111, botuar nga: Muesesetu Al A’lamij li tibaati, Bejrut, Liban.

16- Ebul Fidaa, Ismail ibn Kethijr El Kurashij Ed Dimashkij, i cili ka vdekur në vitin 774 të hixhrit, i njohur si Ibn Kethijri, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Bidajetu uen Nihajetu”: 5/209, botim i Mektebetul Mearif lil Mtbuati, Bejrut, Liban.

17- Ebu Omer Jusuf ibn Abdullah ibn Muhamed ibn Abdul Berr, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El-Isti’abu”: 3/1098, botuar nga Darul Xhijl, Bejrut, Liban.

18- Abdu Rrauf El Menauij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Keuakibul Durrijeh fi terraxhimi Es Sadeti Es Sufijeh”: 1/69, botim i El Az’harijeti li turathi”, Kajro, Egjipt.

19- El Muhamilij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Emalij: 85, botim i El Mektebetu El Islamijeh, Jordani.

20- Ahmed ibn Ibrahim El Kaisij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Sharh Hashemijat El Kumait ibn Zejdd El Esedij: 197, botim i Mektebetu En Nahda, Bejrut, Liban.

21- Muhamed Es Sabban Esh Shafi’ij, i cili ka vdekur në vitin 1206 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Is’afu Err Ragibijn”: 111, dorëshkrim, Mektebetu Esh Sha’bijeti, Bejrut.

22- Muhamed Rashid Rida, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Tefsirul Menari: 6/464, botuar nga Darul Mearif, Bejrut, Liban.

23- Ahmed ibn Hanbel, i cili ka vdekur në vitiin 241 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El ilelu ue Ma’rifatu Err Rixhal: 3/262, botim i Mektebetul Islamijeh, Rrijad.

23- Ebu Mensur Abdul Malik ibn Muhamed Ismail Eth Thealebij En Nejsaburij, i cili ka vdekur në vitin 429 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Thimarul kulubi minel Mudafij uel Mensubi: 2/906, botim i Darul Beshair, Bejrut, Liban.

24- Xhelaludijn ibn Ebi Bekr Es Sujuti, i cili ka vdekur në vitin 911 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Xhamiu Es Sagijr fi Ehadijthi El Beshiri En

Nedhijr”: 2/66, botuar nga Darul Kutubil Ilmijeh, Bejrut, Liban.

25- Nurudijn Ali ibn Abdullah Es Semhudij, i cili ka vdekur në vitin 911 hixhri, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Xheuahirul Akdain fi fadli sherefejn, fadlul ilmil xheliji ue en nesebi en Nebiji”: 236, botim i Darul Kutubil ilmijej, Bejrut, Liban.

26- Abdu Rrauf Al Menauij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij, “Kunuzul Hakaiki”: 2/118, botim i Darul Kutubil Ilmijeh, Bejrut, Liban.

27- Ebu Abdullah Muhamed ibn Ahmed ibn Othman Edh Dhehebij, i cili ka vdekur në vitin 748 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Mijzanul I'tidalo fi Nakdi Err Rrixhali: 3/294, botuar nga Darul ihjail Kitabil arabij, Bejrut, Liban.

28- Xhelaludijn ibn Ebi Bekr Es Sujuti, i cili ka vdekur në vitin 911 të hixhrit. E përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Ed Durrul Menthuri fi Tefsijril Me'thuri”: 2/293, botuar nga Shtypshkronja Muhamed Emijn, Bejrut, Liban.

29- Nurudijn Ali ibn Ebi Bekr El Hejthemij, i cili ka vdekur në vitin 807 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij: Mexhma Ez Zeua'idi ue Menbe'il-Feua'idi”: 9/129, botuar nga: Darul Fikr, Bejrut, Liban.

30- El Muuaffak ibn Ahmed ibn Muhamed El Makij El Khauarizmij, i cili ka vdekur në vitin 568 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Menakibu Ali ibn Ebi Talib": 156, botim i Xhamiatul Muderrijne, Kum, Iran.

31- Rruknudijni, Ebu Muhamed El Husejn ibn Mes'ud Ebu El Farra' El Bagauj, i cili ka vdekur në vitin 516 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Misbahu Es Sunneh: 4/172, botim i Darul Ma'rifah, Bejrut, Liban.

32- Ebu Abdullah Muhamed El Hakijm Et Tirmidhij, një nga dijetarët e shekullit të tretë hixhrij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Neuadirul Usuli fi Ma'rifati El Ehadithi Err Rresuli": 289, botim i Daru Sadir, Bejrut, Liban.

33- Kemaludijn Muhamed ibn Talha Esh Shafi'ij, i cili ka vdekur në vitin 654 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "Metalibe Es Su'luli fi Menakibi Ale Rresuli": 4, dorëshkrim.

34- Ebu Seid El Hejthem ibn Kulejb Esh Shashi, i cili ka vdekur në vitin 335 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij "El Musned:" 1/166, botim i Mektebetul ulumi uel hikemi, Medine.

35- Sulejman ibn Ibrahim El Kanduzij El Hanefij, i cili ka vdekur në vitin 1294 të hixhri, e përmend hadithin e

Gadijrit në librin e tij “Jenabiul Meueddeh”: 1/33, botuar nga El Mata’atu El Haidarijeh, En Nexheful Eshraf, Irak.

36- Abdu Rrauf El Menauj, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Fajdul Kadiri Sherh El Xami’i Es Sagijri: 4/358, botim i Darul Ma’rifeh, Bejrut.

37- Ebu El Muafak ibn Ahmed El Mekki, Akhtab El Khauarizmiji, i cili ka vdekur në vitin 568 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij: “Maktelul Husejn”: 1/47, botuar në Iran.

38- El Muttekij El Hindij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Muntakhab Kenzul Ummal”: 5/30, botim i El Mekteb El Islamij, Bejrut.

39- Ebu Abdurrahman, Ahmed ibn Shuajb En Nisaij, i cili ka vdekur në vitin 303 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Khasaisu Emijril Mu’minijne Ali”: 43, botuar në Iran.

40- Afifuddijn, Abdullah ibn Es’ad El Jafi’ij El Jemanij, i cili ka vdekur në vitin 768 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Mir’atul Xhinani ue ibretul Jekdhanij fi ma’rifeti hauadithi Ez Zamani”: 143, butuar nga Muesesetu Err Risaleh, Bejrut.

41- Abdullah ibn Omer El Bejdauj, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Tauali’ul Enuari”: 1/585, botim i Shtypshkronjës Ed Dijar El Amirah, Egjipt.

42- Ebu Bekr Ahmed ibn El Husein El Bejhakij, i cili ka vdekur në vitin 458 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij: “El I’tikadu ala Medhebi Es Selefi, Ehlu Sunneh uel Xhema'ah”: 217, botim i Darul Kutubi El Ilmijeh, Bejrut.

43- El Hafidhu Et Tabaranij, i cili ka vdekur në vitin 360 të hixhri, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Mu’xhemul Eusat”: 3/69, botim i Mektebetul Mearif, Riad.

44- Ebu Abdu Rrahman, Ahmed ibn Shuajb En Nisaij, i cili ka vdekur në vitin 303 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Es Sunenul Kubra”: 5/130, botim i Darul Mektebetul ilmijeh, Bejrut.

45- Abdu Rrahman ibn Khaldun, i cili ka vdekur në vitin 808 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “El Mukaddemetu”: 246, botim i Darul Fikri, Bejrut.

46- Xhemaludijn Muhamed ibn Jusuf ibn El Hasan ibn Muhamed Ez Zerandij El Hanefij El Medenij, i cili ka vdekur në vitin 750 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Nadhmu Durari Es Simtejn: 93, botim i El Kadau, Nexheful Eshref, Irak.

47- Muhamed ibn Abdullah El Khatib Et Tebrizij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij: “Mishkatul Mesabijhi”: 3/1720, botim i El Mektebul Islamij, Bejrut.

48- Seifudijn El Amidij, i cili ka vdekur në vitin 631 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Gajetul Merami fi Ilmil Kelami”: 375, butuar në Kajro, Egjipt.

49- Ebu Xhafer Ahmed, i njohur si El Muhib Et Tabarij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Err Rrijadhu En Nedhirati fi Menakib Al Ashreti: 3/127, botim i Darul Kutub El Ilmijeh, Bejrut.

50- Bedrudijn, Ebu Muhamed ibn Ahmed El Ainij, i cili ka vdekur në vitin 855 të hixhrit, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Umdatul Karij, Sherh Sahih Ebu Abdullah Muhamed ibn Ismail El Bukharij, i cili ka vdekur në vitin 256 të hixhrit: 18/206, botim i Darul Fikr, Bejrut.

51- Muhamed ibn Mu'temed Khan El Bedakhshani El Harithij, i cili la vdekur në vitin 1126 të hixhri, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “ Nezlul Ebrari bima sahha min menakibi Ehli ël Bejtil Et'hari”: 54, botuar nga Muesesetel El Mufijd, Bejrut.

52- Esh Sheblenxhij, e përmend hadithin e Gadijrit në librin e tij “Nurul Ebsari fi Menakibi Bejti En Nebijil Mukhtarij”: 78, botim i El Mektebetu Esh Sha'bijeh.

- 53- Hafiz Ebu Naimi në librin “Nuzulul Kitab”
- 54- Imam Uahidij në librin “Esbabu Nuzul”, faqe 150
- 55- Imam Ebu Is’hak Tha’lebi në tefsirin “El Kebir”
- 56- Hakim Haskani në librin “Sheuahidu Tenzil li kauaidi tefdil”, vëll.1, f.187
- 57- Fakhru Razi në tefsirin “El Kebir”, vëll.12, f. 50
- 58- Ibn Talha Shafiiij në librin “Metalibu Su’l”, vëll.1, f.44
- 59- Ibn Xherijr Et Tabarij në “Kitabul Vilajeh”
- 60- Ibn Said Sexhistanij në “Kitabul Vilajeh”
- 61- Bedruddijn Hanefij në “Umdetul fi sherhil Buhari”, vëll. 8, f.584
- 62- Abdul Vahhab Buharij në “Tefsirul Kuran”
- 63- Hamvini në librin “Faraid’us Simtejn”, v.1, f.185
- 64- Al’lame Sejjid Siddik Hasan Hani në “Fet’hul Bejan fi Mekasidil Kuran”, vëll.3, f.63
- 65- Ebul Khajr, Shemsudijn ibn Muhamed ibn Muhamed ibn El Xhezrij, i cili ka vdekur në vitin 833 të

hixhrit. Këtë e ka deklaruar në librin e tij: *Esna El Matalibi*: f. 47, botimi: Teheran/Iran.

66- Husejn ibn Mensurbil'lah, El Kasim ibn Muhamed, i cili ka vdekur në vitin 1050 të hixhrit. Këtë e ka thënë në librin e tij: *Hidajetul ukuli ila gajetu es su'uli fi ilmul usuli*: 2. /45, botuar në Sana'a, Jemen.

BURIME TË TJERA NË TË CILËT PËRMENDET HADITHI I GADIRIT

Hukuk Ali Muhamed, i Ibn Tejmijeh, faqe 13; Tefsirul Kur'anil Adhijm i ibn Kethijr, vëllimi 4, faqe 113; Es Seuaiikul Muhrikah i ibn Haxhr El Hejthemij, faqe 42-44; El Fasl i ibn Hazm, vëllimi 4 faqe 148; Tarijkhul Mehdahibul islamijeh i Muhamed Ebu Zehratu, faqe 49; Sahihu Muslim, vëllimi 7, faqe 122; El Khasais IiEn Nisai, faqe 39-41; Dhekhairul Ukba i El Muhib Et Tabarij, faqe 67; El Menakib i El Megazelij, faqe 29-36; El Milel ue Nihel i Esh Shehristanij, vëllimi 1, faqe 163; El Mustedrek ala Sahihejn i El Hakim, vëllimi 3, faqe 109; El Isabetu i ibn Haxher El Askalanij, vëllimi 2, faqe 15 dhe vëllimi 4 faqe 568; El Khutat i El Makrezij, vëllimi 2, faqe 92; Imam Ahmedi në Musnedin e tij, vëllimi 1, faqe 331 botim i vitit 1983; El Bajhakij në librin El I'tikad; El Xhamiu Sagjir i Sujutit, vëllimi 2, faqe 642; Tarijkhul Khulefa i Sujutit, faqe 169; Er Rijadu En Nediretu i El Muhib Et Tabarij, vëllimi 2, faqe 172; Uefejtul A'jan i ibn Khalkan, vëllimi 4, faqe 318-319; Tarijkhul Bagdad i El Khatijbul Bagdadij, vëllimi 7, faqe 437; El Imamet u Sijasetu i ibn Kutejbeh, vëllimi 1, faqe 109.

Prej shokëve të Profetit (as'habët) që e kanë përcjellë ndodhinë e Gadir Khumit janë: **Khuzajma ibn Thabit, Sehl**

ibn Sa'ad, Udej ibn Hatim, Ukba ibn Amir, Ebu Ejub El Ensarij, Ebu Hejthem ibn Taihan, Abdullah ibn Thabit, Ebu Ja'la El Ensarij, Nu'man ibn Exhlan El Ensarij, Thabit ibn Uadi'a El Ensarij, Ebu Fadhala Ensarij, Abdurrahman ibn Abd Rabb, Xhunaida ibn Xhanada, Zejd ibn Erkam, Zejd ibn Sherhil, Xhabir ibn Abdullah, Abdullah ibn Abbas, Ebu Said El Khuderij, Ebu Dherr El Giffari, Selman El Farisij, Xhubejr ibn Mu'tim, Hudhejfe ibn Jemen, Hudhejfe ibn Usajd e të tjerë.

Prej historianëve që e kanë përcjellë ngjarjen e Gadir Khummit përmendim: Ethirudijni në veprën *"Usudu'l Gabe"*, El Halebij në veprën *"Siretul Halebijeh"* dhe Ibn Haxher në *"Es Saa'ikul Muhrikah"*.

Prej dijetarëve të hadithit që e kanë përmendur ngjarjen janë: **Muslimi, Nisaij, Ibn Maxha, Ahmed ibn Hanbeli dhe Hakimi.**

PËRSE E DUAM IMAM ALIUN DHE PËRSE E NDJEKIM RRUGËN E TIJ?

Allahu i Madhëruar në Kur'anin e shenjtë thotë: “O ju që keni besuar! Bindjuni Allahut, bindjuni të Dërguarit dhe atyre që drejtojnë punët tuaja...”⁸

Në historinë e njerëzimit personaliteti i profetit Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mi të dhe mbi familjen e tij!) zë vendin më të lartë. Ai është personaliteti më ndikues, jo vetëm tek muslimanët por edhe tek jomuslimanët. Po ashtu, personaliteti i tij i pastër dhe fisnik ka ndikuar edhe në civilizimet dhe qytetërimet që u përhapën pas tij. Sigurisht, feja e pastër islame u përhap falë ndihmës së Allahut, përpjekjeve dhe sakrificave të profetit Muhamed dhe ndihmës e përkrahjes së personaliteteve të shumta islame, meshkuj dhe femra. Një prej atyre personaliteteve islame, i cili e ndihmoi dhe e përkrahu profetin Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mi të dhe mbi familjen e tij!) ka qenë imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*). Ai ka qenë më pranë profetit, ka jetuar më gjatë me të dhe është mbartësi i cilësive dhe i virtyteve të larta.

⁸ Sure “Nisa”, ajeti 59.

Atë e edukoi dhe e mësoi vetë profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Gjatë gjithë historisë shohim se disa persona e nderonin dhe e respektonin, disa të tjerë e ngritën deri në pragun e adhurimit (Zoti na rujatë!) dhe disa të tjerë e urrenin, e shanin e ofendonin, nënvleftësoin e luftonin dhe përpiqeshin ta zhvishnin nga virtytet e larta duke hedhur baltë mbi personalitetin e tij. Imam Shafiiu ka thënë: “Çfarë të them për atë njeri të cilit të dashurit e tij ia fshehën virtytet nga frika dhe armiqtë e tij ia fshehën atij nga smira...”. Të shumtë janë ata që thonë se e dua imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*), por të paktë janë ata që e ndjekin atë dhe zbatojnë porositë dhe këshillat e tij!

Personaliteti i imam Aliut është i thurur me madhështi e krenari. Për të janë shkruar libra të ndryshëm, qoftë nga muslimanët dhe jomuslimanët. Janë përcjellë tregime, histori dhe urtësi të shumta nga ai. Personaliteti i imam Aliut ka qenë më lart se personaliteti i sahabëve të tjerë dhe këtë e dëshmon historia e pastër islame.

Dikush mund të pyesë: Përse personaliteti i imam Aliut ishte ndryshe nga personalitete të tjerë të profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*)? Përgjigja e kësaj pyetjeje është shumë e thjeshtë dhe shumë e qartë. Kushdo që lexon historinë e pastër islame, me logjikë dhe arsyetim, larg nervozizmit dhe

fanatizmit verbues, do ta kuptojë qartë se kush është imam Aliu dhe çfarë personalieti kishte.

Historia islame na thotë se Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka lindur në vendin më të begatë e të shenjtë që është Qabeja dhe u martirizua brenda në shtëpinë prej shtëpive të Allahut, në xhami në Kufe. Ai është djali i xhaxhait të profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Profeti Muhamed e ka rritur dhe e ka edukuar atë. Imam Aliu është bashkëshorti i vajzës së tij të dashur, Fatime Zahrasë (*Paqja qoftë mbi të!*), zonja e të gjitha grave, megjithëse disa muslimanë donin të martohesin me të, mirëpo profeti Muhamed u tha atyre se pres urdhrin nga Allahu për martesën e saj. Është i pari mashkull, i cili i besoi profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) dhe mesazhit të tij, edhe pse ishte në moshë të vogël. Është muslimani i parë që është falur me profetin dhe me nënën e besimtarëve hazreti Hatixhenë (*Paqja qoftë mbi të!*). Ai ka qenë më i devotshmi, më i dituri, më i forti dhe më i drejti ndër muslimanët. Këtë e dëshmon historia islame dhe nuk janë thejsht deklarata.

Vallë, përse e duam imam Aliun dhe e ndjekim rrugën e tij?

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse Allahu i Madhëruar e ka dashtë atë po ashtu edhe profeti Muhamed. Në një hadith të njohur nga të gjithë muslimanët, sunii dhe shiia, lexojmë se profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Do t’ia jap flamurin nesër një burri që e do Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe atë e do Allahu dhe i Dërguari i Tij, i palëkundur dhe jo ikacak.” Në një transmetim thuhet: “... atë nuk e poshtëron kurrë Allahu e që kthehet çlirimtar.”⁹

Nga ky hadith sqarohet më së miri dashuria jonë për imam Aliun, e cila nuk është thjesht se ai ka qenë kushëri i profetit Muhamed dhe bashkëshorti i vajzës së tij, hazreti Fatime Zahra (*Paqja qoftë mbi të!*), por se ai me virtytet që kishte e meriton të duhet dhe të ndiqet. Është e qartë se kush e do Allahun, i do edhe të dashurit e Allahut.

⁹ (*Sahijhu'l-Bukharij*, 5: 87/197-198 dhe 279/231 kapitulli Fadailu's-Sahabe. *Sahijhu Muslim*, 4: 1871/32-34. *Sunenu't-Tirmidhij*, 5: 638/3724. *Sunen Ibn Maxheh*, 1: 43/117. *Musnedu Ahmed*, 1: 185 dhe 5: 358. *El-Mustedrek 'ala's-Sahijhejn*, 3: 37 dhe 109. *Mesabijhu's-Sunneh*, 4: 93/4601. *El-Khasais i Nisaijut*, 4-8. *Delailu'n-Nubuwe i Bejhakijut*, 4: 205-206. *El-Istij'ab*, 3: 36. *Fadailu's-Sahabe i Ahmed ibn Hanbelit*, 2: 584/987 dhe 988 etj. *Tarijkhu't-Tabarij*, 3: 93. *El-Kamil fi't-Tarijkh*, 2: 219. *Usdu'l-Gabe*, 4: 104 dhe 108. *El-Bidaje ue'n-Nihaje*, 7: 224 dhe 336. *Hiljetu'l-Eulija*, 1: 62. *Xhamiu'l-Usul*, 8: 650/6491, 6495 dhe 6497 e shumë të tjerë.).

Ne e duam Aliun, sepse dashuria për atë është dashuri për profetin Muhamed. Për këtë, profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “Ai, i cili e do Aliun, më do mua dhe ai, i cili e urren Aliun, më urryen mua.”¹⁰

Nga ajo që përmendëm më lart, qartësohet se dashuria ndaj prijësit të besimtarëve, imam Aliut (*Paqja qoftë mbi të!*), çon në dashurinë ndaj Profetit dhe ndaj Allahut të Lartësuar, gjë e cila është edhe qëllimi që synojnë besimtarët dhe është shpresa e atyre që ata shpresojnë.

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse dashurinë e tij për Allahun dhe për profetin ai e shfaqti në shumë ndodhi e ngjarje të ndryshme. Për hir të dashurisë që kishte për Allahun dhe për profetin Muhamed, imam Aliu nuk ngurroi që të flijonte veten e tij. Një ndër ato ndodhi është fjetja e tij në shtratin e profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) natën që doli profeti nga Meka për të emigruar në Medine me urdhrin e Allahut.

¹⁰ (*El-Mustedrek 'ala's-Sahijhejn*, 3: 130. *Menakibu'l-Khavarizmij*, 41. *El-Xhamiu's-Sagijr*, 2: 554/8319. *Usdu'l-Gabe*, 4: 383. *El-Isabe*, 3: 497. *Dhekhairu'l-'Ukba*, 65. *Er-Rijadu'n-Nadira*, 1: 165. *Mexhmau'z-Zeua'id*, 9: 108 dhe 129. *Kenzu'l-'Ummal*, 6: 154).

Pas dështimit të planeve dhe përpjekjeve të kurejshitëve idhujtarë, që udhëhiqeshin nga Ebu Sufjani, për të penguar misionin e profetit Muhamed për përhapjen e Islamit, kurejshitët mekas ranë dakord që profetin Muhamed ta ekzekutonin. Ata mendonin se me këtë krim, do ta shfarosnin profetin Muhamed dhe sëbashku me të edhe mesazhin e tij. Kurejshitët jobesimtarë harruan se Mbrotësi i profetit ishte vetë Allahu i Madhëruar dhe melekët e Tij. Për këtë, meleku Xhebrail (*Paqja qoftë mbi të!*), me urdhër nga Allahu, e lajmëron profetin Muhamed për planin e kurejshitëve dhe e urdhëroi atë që të emigroi në Medinen e Ndritshme.

Pas këtij lajmi profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ftoi imam Aliun dhe e lajmëroi për planin e kurejshitëve dhe për emigrimin e tij në Medine. Pastaj i tha: “O Ali. Vërtet, Xhebraili më erdhi dhe më zbriti ajetin: **“Kujto kur mohuesit komplotonin kundër teje: për të të burgosur, vrarë ose dëbuar. Ata bënin kurthe, por edhe Allahu ngrinte kurthe (kundër tyre). Allahu është planifikuesi më i mirë.”**¹¹. Ky ajet më lajmëron se kurejshitët janë tubuar dhe kanë planifikuar dëbimin tim dhe vrasjen time. Xhebraili më inspiroi nga Zoti im që të emigroj, të lë vendlindjen. Ai më ka urdhëruar që të të urdhëroj ty që të flesh në shtratin tim. Me këtë veprim ti do të mbulosh gjurmët e mia. Si thua?

¹¹ Sure “Enfal”, ajeti 30.

Çfarë do të bësh? Aliu i tha: "A do të vazhdosh të qëndrosh e të përhapësh mesazhin me fjetjen time në shtratin tënd o i Dërguar? Porofeti i tha: "Po." Aliu Buzëqeshi dhe bëri sexhde si falenderim për atë që e lajmëroi profeti." Në ato çaste zbriti ajeti i Kur'anit: "**Ka njerëz që e flijojnë veten, për të fituar pëlqimin e Allahut. Allahu është shumë i mëshirshëm me robtë e Vet.**"¹²

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse ai ka qenë i dashur te shokët e profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Ata konsultoheshin me të dhe ndiqnin udhëzimet e tij. Ata kanë dëshmuar pozitën e lartë të imam Aliut. Umer ibn Khatabi ka thënë: "*Allahu mos më lëntë në atë vend ku nuk je ti o babai i Hasanit.*" Dhe: "*O baba i Hasanit, Allahu nuk ka dhënë mirësi në ndonjë problem që nuk e ke gjykuar ti.*" Po ashtu ka thënë: "*Në kohën e profetit ne e shikonin Aliun, sikur shikonim yjet.*"

Është transmetuar nga Ebu Bekri se ka thënë: "Pashë të Dërguarin e Allahut që ngriti një tendë dhe ishte i mbështetur mbi një hark arab. Në çadër ishte Aliu, Fatimeja, Hasani dhe Hysejri. Në këtë moment tha: "*O myslimanë, unë jam në paqe me ata të cilët janë në paqe me banorët e tendës, në luftë me ata që i luftojnë ata, kujdestar i atyre që i ndjekin ata, mbrojtës i atyre që i mbrojnë ata; nuk i do ata, veçse një gjysh i*

¹² Sure "Bekare", ajeti 207.

lumtur e një i lindur i mirë dhe nuk i urren ata, veçse një gjysh fatkeq e një i lindur i rëndomtë."¹³

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse ai ka qenë baba për jetimët. Në historinë islame janë shënuar shumë ndodhi lidhur me këtë temë. Ndër to përmendim:

Një ditë imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) po ecte rrugës dhe papritur pa një djalë të vogël duke qarë. Imami iu afrua, e përqafoi ia fshiu lotët dhe e pyeti: "Përse po qan?" Djali iu përgjigj: "Erdha këtu që të luaj me ata djemtë por më përzunë sepse jam jetim pa baba. Ata më thanë mua: "Ne nuk luajmë me ata fëmijë që nuk kanë baba." Imam Aliu u prek shumë nga fjalët e djalit dhe sytë i lotuan. E përqafoi djalin, i dha para dhe i tha: "Shko luaj me ata fëmijë. Nëse të thonë se nuk ke baba u thuaj atyre që unë jam djali i Ali ibn Ebi Talib."

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse ai ka qenë përkrahës i nevojtarrëve dhe i të varfërve. Në historinë islame lexojmë: Kur imam Hasani dhe imam Huseini po ktheshin nga varrimi i prijësit të besimtarëve, imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) panë një burrë të moshuar, të verbër e të sëmurë që po qante. Imam Hasani (*Paqja qoftë mbi të!*) iu afrua dhe e pyeti:

¹³ *Er-Rijadu'n-Nadira*, 2: 189. *Menakibu'l-'Ashera*, 189. *Erxhahu'l-Metalib*, 309.

“Përse po qan o xhaxha?”. I moshuari iu përgjigj: “Çdo ditë tek unë vinte një burrë dhe më sillte bukë dhe qumësht. Ka tre ditë që ai është larguar dhe nuk vjen tek unë.” Imam Hasani e pyeti: “Kush është ai burri?” i moshuari i tha: “Nuk e njoh.” Imami i tha: “Ma përshkruaj atë burrë.” I moshuari i tha: “Unë nuk ia kam parë fytyrën që të ta përshkruaj ty atë. Ai ishte për mua si ajo nëna e dhimbshme për fëmijën e saj. Ai më fliste me butësi. Më shërbente me butësi, më fliste dhe më bënte të qeshja e pastaj largohej. Imam Hasani i tha: “Këto cilësi janë të babait tonë, prijësit të besimtarëve, Aliut. Ai u martirizua dhe ne po kthehemi nga varrimi i tij. I moshuari bërtiti aq shumë derisa vdiq.”

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse ai specifikohet me virtyte që nuk përafrohen e me pozita që nuk krahasohen. Virtytet e tij të qarta për pozitën e tij të lartë tek Allahu i Lartësuar janë të shumta dhe i kalojnë limitet e statistikave që i kanë veçuar shumë dijetarë e muhaddithë në përshkrime e libra. Transmeton Hakimi me zinxhirin e tij nga Ahmed ibn Hanbeli ku ka thënë: “Nuk kanë ardhur për ndonjërin prej bashkëkohësve të të Dërguarit të Allahut më shumë virtyte e cilësi, sesa për Ali ibn Ebi Talibin.”¹⁴

¹⁴ *El-Mustedrek 'ala's-Sahijhejn*, 3: 107.

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse ai ka qenë përkrahësi besnik i profetit Muhamed në të gjitha betejat: në betejën e Bedrit, Uhudit, Khajberit, Khandekut, etj. Ai ishte që u përball me Amru ibn Abdu Vud, kreu i mushrikëve (idhujtarëve) në betejën e Khandakut. Imam Aliu ishte ai që ju përgjigj thirrjes së këtij idhujtari, i cili bërtiste më zë të lartë: "A ka ndonjë musliman që të përballlet me mua?" Kur doli imam Aliu në dyluftim me këtë mushrik profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) tha: "I gjithë besimi po ballafaqohet me tërë mosbesimin."

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse ai është i vetmi, pas profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), i cili ka thënë: "Më pyesni para se të më humbisni. Betohem në Allahun se unë jam më i ditur për rrugët e qiellit se sa të Tokës."

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë për atë:

1- Aliu është porta e diturisë time dhe sqaruesi i asaj që unë solla për ummetin tim.

2- Zbukurojini tubimet tuaja me përmendjen e Aliut.

3- Aliu dhe ndjekësit e tij janë fitimtarët.

4- Dashuria për Aliun të largon nga zjarri.

5- Dashuria për Aliun është besim dhe urrejtja e tij është mosbesim.

6- Aliu është ndarësi i Xhennetit dhe i zjarrit.

7- Aliu tek njerëzit është surja Ikhlas në Kur'an.

8- Aliu është krijesa më e dashur tek Allahu dhe tek i dërguari i Tij.

9- Dashuria për Aliun është mirësi me të cilën nuk të dëmton e keqja.

10- Përmendja e Aliut është adhurim dhe shikimi në fytyrën e tij është ibadet.

11- Aliu tek unë është si koka ime në trupin tim. E të tjera hadithe

Këto hadithe gjenden në: Mustedrek Sahihejn, 2/385; Sunen Bejhakij, 3/376; Ibn Megazilij, 197; Et Tabarij 2/514; Er Rijadu En Nedretu 2/190; Kenzul Ummal 6/122; Et Tabarij 2/201; El Khauarizmi 250; El Fadail i Ahmedit 253;

Ibn El Megazelij, 42/200; El Khasaiu i Nisait 13; Mustedreku Sahihejn i Hakim NijSaburij 3/125; Tirmidhij 13/173; El Bejhakij, 7/65; Jenabiul Meuedeh 282; Musned Ahmed 4/369; El Xhamiu i Sujutit 2/83; Menakibul Imam Ali i ibn Megazil Esh Shafii; El Menakib i Ahmedit 194; Kenzul Ummal 5/31.

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) i ka thënë atij: *“Ti për mua je në pozitën e Harunit tek Musai, veçse nuk ka profet pas meje.”*¹⁵

Në Kur’an lexojmë se Haruni ka qenë ministër i Musait dhe zëvendësi i tij tek kombi i tij (Shih: Suren “TaHa”, ajetet 29-32. Suren “El-Furkan”, ajeti 35. Suren “El-A’raf”, ajeti 142.), gjithashtu, edhe prijësi i besimtarëve, imam Aliu, i tillë është te profeti Muhamed dhe te ummeti i tij. Ky është tekst i hapur deklarativ dhe i qartë për udhëheqësinë e tij dhe për pasimin e tij pas profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*).

¹⁵ *Sahijhu'l-Bukharij*, 5: 89/202. *Sahijhu Muslim*, 4: 1870/2404. *Sunenu't-Tirmidhij*, 5: 640/3730. *El-Mustedrek i Hakimit*, 2: 337. *Musnedu Ahmed*, 1: 173, 175, 182 dhe 184. *Mesabijhu's-Sunneh*, 4: 170/4762. *Xhamiu'l-Usul*, 8:649/6489, 6490 dhe 6491.

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse me ndjekjen e tij ne ndjekim profetin Muhamed. Rruga e tij është rruga profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Në një hadith të ardhur nga profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) thuhet: “Me të vërtetë, Aliu është prej meje dhe unë jam prej tij dhe ai është udhëheqësi i çdo besimtari pas meje.”¹⁶

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë për atë: “Për çdo profet ka një zëvendës dhe trashëgimtar dhe Aliu është zëvendësi im dhe trashëgimtari im.”¹⁷

Ne e duam imam Aliun (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekim rrugën e tij, sepse profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) na ka urdhëruar në ndodhinë e Gadir Khum, kur u kthye nga haxhi I lamtumirës. Kjo është vërtetuar nga metoda të shumta të transmetuesve të besueshëm, që kanë transmetuar nga një

¹⁶ (*Musned Ahmed*, 4: 439. *Sunenu't-Tirmidhi*, 5: 632/3712. *Khasaisu'n-Nisaij*, 63: dhe 75. *El-Musennef* i Ibn Ebi Shejbes, 7: 504/58, *Daru'l-Fikr*, Bejrut, botimi 1. *El-Mu'xhemu'l-Kebijr* i Taberani, 18: 128/265. *Xhamiu'l-Usul*, 8: 652/6493.)

¹⁷ Biografia e Imam Aliut nga *Tarijkh Ibn Asakir*, 3: 5/1030 dhe 1031. *Er-Rijadu'n-Nadireh*, 3: 138. *Dhekhairu'l-'Ukba*, 71. *Menakibu'l-Khauarizmij*, 42. *El-Firdeus* i Dejlemijut, 3: 336/5009. *El-Menakib* i Ibn Megazilit, 201/238. *Kifajetu't-Talib*, 260.

numër i madh sahabësh (shokësh). Prej tyre: Ali ibn Ebi Talibi, Abdullah ibn Abbasi, Ebu Said El-Khudriju, El-Bera ibn 'Azibi, Zejd ibn Erkami, Selman Farisiju, Ebu Dherr El-Gifarij, Ammar ibn Jasiri, Mikdad ibnu'l-Esuedi dhe Ebu Hurejreja.

Në Gadijr Khum, profeti Muhamed ka mbajtur një ligjëratë. Në atë ligjëratë thuhet se Profeti, ditën që i ftoi njerëzit në Gadijr Khumka qenë ditë e enjte, më pas i ftoi njerëzit për tek Ali ibn Ebi Talibi.

Ndërkohë, mori dorën e tij dhe ngriti atë deri sa njerëzit panë të bardhën e pëllëmbës dhe tha: *“Për atë që kam qenë udhëheqës i tij edhe Aliu është udhëheqësi i tij. O Allah i Plotpushtetshëm, duaje atë që e do Aliun dhe bëhu armik i atij që armiqëson Aliun. Përkrahe atë që përkrah Aliun dhe poshtëroje atë që e poshtëron Aliun.”* Pastaj ata të dy nuk u ndanë derisa zbriti ky ajet: **“Sot përsosa për ju fenë tuaj...”** I Dërguari i Allahut tha: *“Allahu është më i Madhi ndaj përsosjes së fesë, plotësimit të begative dhe kënaqësisë së Tij me mesazhin tim dhe udhëheqjen e Aliut.”*¹⁸

E të tjera e të tjera thënie dhe dëshmi që tregojnë qartë pozitën e lartë të imam Aliut (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe

¹⁸ Shih *Menakibu'l-Khavarizmij*, 80. *Maktelu'l-Imami'l-Hysejnp*o i tiji, 47. *Terxhemetu'l-Imami Alij i Ibn Asakirit*, 2: 75/577-580. *Tarijkhu Bagdad*, 8: 290. *Tarijkhu'l-Ja'kubij*, 2: 43. *Shevahidu't-Tenzijl*, 157/210-215. *El-Menakib i Ibnu'l-Megazilit*, 19. *Tedhkiretu'l-Khauass i Ibnu'l-Xheuzijit*, 29. *Feraidu's-Simtejn*, 1: 315. *Ed-Durru'l-Menthur i Sujutijut*, 2: 259. *El-Itkan po i Sujutijut*, 1: 75.

domosdoshmërinë e ndjekjes së rrugës së tij, pas profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), me vepra dhe jo vetëm me fjalë. Është detyrë e çdo besimtari që të njihet me historinë e personaliteteve të larta islame dhe t'ua japin të drejtën dhe hakun atyre ashtu siç e meritojnë dhe secilin ta vendosin në pozitën që e meriton.

Disa lexues do të thonë që këto fjalë i dimë dhe i kemi dëgjuar. Sigurisht që këto thënie dihen dhe janë dëgjuar. Mirëpo sa kuptohen dhe sa zbatohen? A nuk janë thënie të profetit Muhamed? Sigurisht, që po.

Për imam Aliun dhe për gjenialitetin e tij, kanë shkruar dhe janë shprehur shumë dijetarë, filozofë dhe mendimtarë jo muslimanë.

Shibli Shumejl, i krishterë libanez, ka thënë: "Imam Ali bin Ebù Tàlibi, i madhi i të mëdhenjve, kopje e vetme. Si kjo figurë s'kishte parë as Lindja, as Perëndimi, nuk ishte parë as në kohët e hershme e as do të shikohet më vonë. Figurë plotësisht origjinale."

Bulis Selameh, poet i krishterë libanez, në një poemë të tij kushtuar imam Aliut (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:

O ti qiell dëshmo,

o ti tokë prano, poho dhe frikësohu,

sepse unë përmenda Aliun

POROSIA E PËRGJITHSHME E IMAM ALIUT (Paqja qoftë mbi të!)

Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka lënë disa porosi madhështore. Ndër to, është edhe kjo porosi: “Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit! Nuk ka Zot tjetër përveç Allahut, i Vetëm e i Pashoq. Muhamedi është robi i Tij dhe i Dërguari i Tij, të cilin Allahu e ka dërguar me udhëzim dhe me fenë e vërtetë, për ta bërë atë mbi të gjitha fetë, edhe pse politeistët e urrejnë. Allahu e bekoftë atë dhe familjen e tij! Vërtet, namazi im, kurhani im, jeta ime dhe vdekja ime janë vetëm për Allahun, Zotin e botëve, i Cili nuk ka shok. Me këtë jam urdhëruar. Unë jam prej myslimanëve.”

“O Hasan! Unë të porosis ty, të gjithë familjen time dhe ata të cilëve u mbërrin shkresa ime, që të jeni të devotshëm ndaj Allahut, Zotit tuaj. Mos vdisni ndryshe, vetëm duke qenë myslimanë. Kapuni të gjithë pas litarit të Allahut (fesë së Tij të pastër islame) dhe mos u përçani, sepse unë kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) të thotë: Pajtimi mes njerëzve është më i mirë se namazi dhe agjërimi në

përgjithësi. Përçarja mes njerëzve është shkatërruese për fenë dhe fuqia i takon vetëm Allahut të Madhëruar e të Lartësuar.'

Kini vëmendjen ndaj të afërmve tuaj dhe mbajini lidhjet me ta, sepse Allahu do t'ua lehtësojë llogarinë.

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni sa më shumë për jetimët dhe mos lejoni që në praninë tuaj të drejtat e tyre të humbasin. Unë kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut të thotë: 'Kush mbështet një jetim derisa të mos ketë nevojë për njerëzit, Allahu ia ka garantuar Xhenetin, ashtu siç e ka garantuar zjarrin për atë që ha pasurinë e jetimit.'

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për Kur'anin. Asgjë të mos jetë më parësore se zbatimi i tij.

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për fqinjët tuaj, sepse i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka porositur për ta! Ai ka porositur aq shumë për fqinjët, saqë menduam se ata do ta trashëgojnë atë.

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për Shtëpinë e Zotit tuaj! Në asnjë kohë të mos lihet e zbrazët sa të jeni gjallë, sepse, nëse hiqet dorë nga ajo Shtëpi, do të zbresë dënimi i Allahut pa ju dhënë afat apo pa e vonuar atë. Dhurata më e vogël e atij që e viziton atë Shtëpi është falja e të gjitha gjynaheve të kaluara.

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për namazin, sepse ajo është puna më e mirë dhe vërtet që është shtylla e fesë tuaj!

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për zekatin, sepse ai shuan zemërimin e Zotit tuaj!

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për muajin e Ramazanit, sepse agjërimi i tij është mburojë prej zjarrit!

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për të varfërit dhe të mjerët. Bëjini ata pjesë të jetës tuaj!

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për sakrificën (xhibadin) me pasuritë tuaja, me vetat tuaja dhe me gjuhët tuaja, sepse dy njerëz bëjnë xhibad (përpyetje, sakrificë): imami i drejtë dhe i binduri që ka një shembull në udhëzimin e tij.

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për gjenezën e Profetit tuaj! Të mos u bëhet padrejtësi atyre në praninë tuaj! Ju keni mundësi t'i mbronë ata.

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për shokët e Profetit tuaj, të cilët nuk kanë sjellë asnjë risi dhe as nuk shpifin, sepse i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka porositur për ta!

Për Allah, për Allah, për Allah! Kujdesuni për gratë dhe për ato që keni në sundim sepse Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut

qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) ka thënë: 'U lë porosi dy grupe të pafuqishme: gratë dhe ata që keni nën sundim.'

Namazin. Namazin. Namazin. Mos iu frikësoni askujt përveç Allahut, sepse Ai ua largon të keqen dhe padrejtësinë! U thoni njerëzve fjalë të mira, ashtu siç ju ka urdhëruar Zoti juaj i Madhëruar! Mos e lini pa zbatuar urdhrimin në të mirë dhe ndalimin nga e keqja, sepse, nëse nuk e bëni, atëherë Allahu do t'i vendosë çështjet tuaja në duart e të këqinjve, e ju pastaj do të luteni kundër tyre dhe nuk do të gjeni përgjigje. O biri im! Mbajini lidhjet, plotësoni nevojat e njëri-tjetrit dhe mos u përçani! Mjerë ju nga shkëputja e lidhjeve dhe përçarja! Bashkëpunoni me mirësi dhe devotshmëri dhe mos bashkëpunoni me urrejtje dhe armiqësi! Jini të devotshëm ndaj Allahut dhe kujeni frikë Atë, sepse Ai është Ndëshkues i ashpër! Allahu e mbroftë Ehl-i Bejti im! Allahu i ruajttë gjurmët e Profetit përmes jush! Unë ju lë amanet tek Allahu.

Paqja, bekimet dhe mëshira e Allahut qofshin mbi ju!"

GADIRI SIPAS IMAM SEJID ALI KHAMENEIT

Emërtimi i ditës së festës së Gadirit si Dita e vilajetit është emërtim i saktë, pasi është dita në të cilën koncepti i udhëheqjes (el uilajetu) u vërtetua dhe u konkretizua nga vetë dora e të Dërguarit të Allahut (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të e mbi familjen e tij!*).

Çështja e Gadirit është një çështje islame, jo vetëm një çështje shi'ite.

Ndodhia e Gadirit është shumëdimensionale dhe myslimanët mund ta përdorin atë si mjet për përparimin e botës islame.

Ajo që mund të kuptohet nga ndodhia e Gadirit, është përmbajtja e atij caktimi hyjnor për konceptin e menaxhimit të punëve të vendit, duke zgjedhur të drejtët punëmirë për të marrë përgjegjësitë e mëdha.

Gadiri është themeli i doktrinës dhe i parimeve tona shi'ite.

Ndodhia e madhe historike e Gadirrit nuk duhet të mendohet si një ngjarje e një sekti fetar, por ajo përfaqëson vazhdimësinë e vijës së të gjitha mesazheve hyjnore.

Ndodhia e Gadirrit buron nga fryma dhe përmbajtja e vërtetë e Islamit.

PRIJËSI I BESIMTARËVE, IMAM ALIU (Paqja qoftë mbi të!) NË THËNIET E DIJETARËVE DHE MENDIMTARËVE

Thomas Carlyle (1795 - 1881), filozof, shkrimtar, satirist dhe historian anglez. Në librin e tij "Muhamedi, shembulli më i lartë" thotë: "Sa i përket Aliut, nuk mund të themi tjetër veçse ta duam dhe të kemi ashk për atë, sepse ai është një i ri me pozitë fisnike dhe me shpirt të lartë. Ndërgjegjja e tij ishte e mbushur me mëshirë dhe mirësjellje, zemra e tij ishte e mbushur me zell dhe entuziazëm. Ai ishte më trim se luani, por ajo trimëri ishte e mbushur me butësi, mirësi, dhembshuri dhe dashamirësi. Ishte luftëtar i së keqes dhe i hipokrizisë, ishte luani i Zotit kundër devijimit, fisnik ndaj të krishterëve, i kurorëzuar me bekime të Zotit dhe zotërues i guximit të zjarhtë. Ai ishte Ali bin Ebi Talibi. Më pas ka thënë: Unë besoj se imam Aliu është një personalitet tërheqës dhe i dhembshur."

Edward Gibbon (1737-1794), historian anglez, ka thënë për imam Aliun: "Një personalitet unik, i shkëlqyer, një poet, një besimtar, një fisnik dhe një shenjtor. Urtësia e tij është si flladi që thith çdo qenie njerëzore. Ajo është moral dhe humanizëm. Nga lindja e tij e deri në vdekje ishte i urtë.

Ai i mblodhi nxënësit e tij dhe i quajti vëllezërit e mi dhe miqtë e mi. Në të vërtetë, ai ishte Haruni reformator, i sinqerti i profetit Musa, siç e përshkruan profeti Muhamed.”

Gerald de Gowery (1897 - 1984), orientalist, eksplorues, historian dhe diplomat britanik, ka thënë për imam Aliun: “Zotëri i familjes hashemite, kushëriri dhe dhëndri i atij që të gjithë arabët e respektonin. E çuditshmja është se ai nuk kërkoi kalifatin (udhëheqësinë) menjëherë pas vdekjes së Muhamedit, siç bënë disa prej tyre. Prej të veçantave të tij ishin lindja e tij, martesja e tij, vëllazërimi i tij me Profetin Muhamed dhe i pari mysliman. Profeti Muhamed i tha atij: “Ti je për ummetin si Haruni për Musain. Ai udhëhoqi me urtësi dhe fisnikëri ummetin islam. Elokuenca e tij ishte gjuha e urtësisë së tij.”

Philip Khoury Hitti (1886 - 1978), shkrimtar, historian dhe studiues libanez ka thënë për imam Aliun: “Trim në luftë, elokuent në të folur, i fortë ndaj kundërshtarëve, shembull për muslimanët në kalorësi dhe fisnikëri.”

Mikhail Nî'meh (1889 - 1988), mendimtar libanez, në fjalën e tij për librin “Imam Aliu zëri i drejtësisë njerëzore”: “Heroizmat e imamit nuk janë vetëm në sheshet e betejave. Ai ishte hero në dëlirësi e në shikimin e tij, në pastërtinë e tërë qenies së tij, në magjinë e shpjegimeve të tij, në thellësinë e humanizmit të tij, në nxehtësinë e besimit të tij, në lartësinë e thirrjes së tij, në ndihmën e tij për të dhunuarin

nga padrejtësia e të dhunuar prej të afërmve e prej mizorit, në nënshtrimin e tij ndaj së vërtetës, kudo që të shfaqej ajo. Të gjitha këto heroizma, sado që kanë ndodhur shumë kohë më parë, vazhdojnë të jenë një tryezë e pasur, ku ne kthehemi sot e çdo ditë tjetër, sa herë që na shtrëngon qenia jonë për ndërtimin e një jete të mirë e të virtytshme.”

Roger Garaudy (1913 - 2012), filozofi i famshëm francez ka thënë për imam Aliun: “Ali ibn Ebi Talib i parapriu njohurive njerëzore dhe nuk besoj që njeriu të thotë të njëjtat fjalë si ai. Ai ishte i pari që kuptoi shkencën e atomit dhe bombës bërthamore 1400 vjet para njerëzimit. Dhe kushdo që nuk e beson, unë u them atyre që qeshin me artikullin tim, zotërinj që mbajnë doktoraturë, shikoni thënirën e Ali ibn Ebi Talibit (*Paqja qoftë mbi të!*): “Nëse do isha në gjendje të ndaja një atom, do të gjeje një diell në zemrën e tij.”

Përmbajtja

PLOTËSIMI I FESË ME VILAJETIN E IMAM ALIUT.....	8
NGJARJA E GADIJR KHUM-IT	15
HADITHI I GADIJRIT NË BURIMET E EHLI SUNETIT	22
BURIME TË TJERA NË TË CILËT PËRMENDET HADITHI I GADIRIT	34
PËRSE E DUAM IMAM ALIUN DHE PËRSE E NDJEKIM RRUGËN E TIJ?	36
Vallë, përse e duam imam Aliun dhe e ndjekim rrugën e tij?	39
POROSIA E PËRGJITHSHME E IMAM ALIUT (<i>Paqja qoftë mbi të!</i>)	52
GADIRI SIPAS IMAM SEJID ALI KHAMENEIT	56
PRIJËSI I BESIMTARËVE, IMAM ALIU (<i>Paqja qoftë mbi të!</i>) NË THËNIET E DIJETARËVE DHE MENDIMTARËVE	58

اڪمال الدين بولايه امير المومنين

(عليه السلام)

تيرانا 2024

اسم الكتاب: **اكمال الدين بولاية امير المؤمنين (عليه السلام)**

المؤلف: الحاج الشيخ ولنت مريا

التصحيح الأدبي: ليسدا راماي

التصحيح اللغوي: ويولسا كاراي

الايخراج النهائي و تصميم الغلاف: صبريه فزا

ناشر: موسسه قرآن - تيرانا - ألبانيا